

«закручування» газового вентиля тощо. Варто відзначити, що проміжні підсумки цієї торговельної війни призвели до зниження частки Росії в товарообігу України з 30-35% до 10-12%.. У 2019 році РФ вперше опустилася на 2-е місце в рейтингу країн – торговельних партнерів України (на 1-е місце вийшла Польща).

Підсумовуючи, зазначимо, що для України варто у таких випадках розуміти національні економічні інтереси на кожному із ринків безпосередньо в конкретній країні, для чого попередньо необхідно готувати ґрунтовні аналітичні матеріали, що допоможуть дипломатам прийняти правильне рішення при підписанні міжнародних торговельних угод.

Перелік використаних джерел:

1. Домовленість про правила та процедури врегулювання суперечок https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_019#Text.

2. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» зі змінами від 2005 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>.

Чумаченко Лілія

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ШЕРІНГОВА ЕКОНОМІКА ЯК СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ТРЕНД РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ

В умовах розгортання четвертої промислової революції і в розпал світової фінансової кризи виникла нова модель товарних відносин, вбудованих в систему відносин цифрової економіки – так звана шерінгова економіка (*sharing economy*), що включає сучасний обмін речами і послугами та не обмежується вузьким колом спілкування конкретної людини, а розширився до глобальних масштабів. Вперше, науково обґрунтовану концепцію спільного споживання запропонували економісти Р. Ботсман і Р. Роджерс, очікувалося, що результатом її розвитку буде відповідальне зниження гіперспоживання і побудова соціальних зв'язків [1]. У той же час розвиток її основних пріоритетів змістилися в бік зручності, цін і трансакційної корисності, завдяки чому економіка спільного споживання більшою мірою стала відповідати терміну економіка, що підтверджує успішність і економічну ефективність даної концепції.

Згідно з прогнозом PricewaterhouseCoopers, зробленому в 2020 р. онлайн-платформи, що дозволяють людям і компаніям спільно використовувати належні їм ресурси, до 2025 р. створять ринок з обсягом в 335 млрд. дол. США, охопивши половину секторів економіки (проти 5% в 2013р.) [2]. Однак, незважаючи на великий потенціал шерінгову економіки, у міру її розвитку посилювалися і дискусії щодо пов'язаних з нею проблем і методів їх

вирішення, включаючи трудове законодавство, оподаткування, контролю і безпеки учасників, дискримінації, недобросовісної конкуренції тощо.

Із розвитком цифрової економіки та онлайн-платформ все більш популярним видом торгівлі товарами і послугами стає електронна комерція, тобто проведення торгових операцій за допомогою комп'ютерних мереж. Найбільш поширеним видом електронної комерції в даний час є модель B2C, що включає всі види бізнесу, діяльність яких заснована на продажу товарів і послуг споживачам через мережу інтернет. Існує також P2P-торгівля, при яких споживач продає або здає в оренду товар іншому споживачеві.

Згідно з дослідженням PwC, проведеному на основі опитування в 2020 р., сфера торгівлі перебувала нарівні з послугами транспорту на третьому місці за часткою використання сервісів і платформ P2P, поступаючись індустрії розваг (28%) і послуг, пов'язаних з орендою житла (20%). Серед країн, найбільш висока частка економіки спільного споживання в секторі роздрібно торгівлі спостерігалася в Туреччині (44%), найменша-у Нідерландах (7%) та Бельгії (6%). Однією з найбільш відомих платформ, що надають доступ до P2P-торгівлі, є онлайн-аукціон eBay [2].

Вперше запуск даного проекту здійснено у 1995 р. (спочатку платформа отримала назву AuctionWeb). Вже протягом першого року обсяг проданих товарів у грошовому еквіваленті склав 7,2 млн. дол. США. Сьогодні кількість активних покупців eBay у всьому світу досягло 182 млн. чоловік, а загальний товарообіг у 2020 році склав 95 млрд дол. США. З 2003 року компанія запустила благодійну програму eBayforcharity, згідно з якою частина коштів при покупці певних товарів відраховується в різні фонди. З моменту запуску програми загальний обсяг зібраних коштів на благодійні цілі склав 911 млн. дол. США (102 млн у 2020 році) [3].

Etsy – ще одна американська компанія, бізнес-модель якої також побудована на принципах P2P. Спочатку сервіс був розроблений для крафтової торгівлі, продажу і покупки унікальних виробів ручної роботи і вінтажних товарів, однак зараз можна знайти більш широкий перелік товарів: від одягу і аксесуарів до дитячих іграшок. Станом на кінець 2020 року, платформа налічувала 2,1 млн. продавців і 39,4 млн. покупців. Загальний товарообіг у 2018 р. склав майже 4 млрд. дол. США. Незважаючи на те, що американський ринок як і раніше є основним, міжнародна присутність компанії поступово зростає: 35% продажів в 2020 р. на зовнішньому ринку після 30% в 2019 році. Найбільшу популярність платформа Etsy має у користувачів Великобританії, Канади, Австралії, Німеччини та Франції [3].

Економіка спільного споживання є одним із сегментів світової економіки, що швидко розвиваються, темпи зростання якої не сповільнюються. Найбільш ймовірно, що подальший розвиток буде відбуватися як за рахунок приходу на внутрішній ринок діючих глобальних і національних гравців і розширення спектру надаваних ними послуг у різних сферах економіки, так і за рахунок зростання географічної доступності використання онлайн-сервісів, перш за все, в обласних і районних центрах, а також появи нових учасників у різних демографічних групах.

На початковому етапі становлення шерінгових онлайн-платформ вважалося, що їх діяльність повинна регулюватися так само, як і традиційні галузі; але в міру розвитку економіки спільного споживання стало зрозуміло, що такий підхід потребує коригування, оскільки він стримує впровадження інновацій, звужує споживчий вибір і обмежує конкуренцію. Незважаючи на деякі зміни в нормативно-правовій базі, до сих пір спостерігається відставання регуляторного середовища від динаміки розвитку шерінгової економіки, що створює додаткові ризики для бізнесу.

Перелік використаних джерел:

1. Botsman R., R. Rogers. What's Mine Is Yours: The Rise of Collaborative Consumption. Harper Business, 2010. 304 p.
2. PricewaterhouseCoopers. The Sharing Economy. Consumer Intelligence Series. PwC, 2020. URL: <https://www.pwc.com/hu/en/kiadvanyok/assets/pdf/sharing-economy-en.pdf>
3. Rinne A. 4 big trends for the sharing economy in 2020. April Rinne. 2020. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/sharing-economy/>

Шманько Софія

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ У ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

З кінця ХХ – початку ХХІ ст. відбувається глобалізація світової економіки. На зміну традиційним виробництвам прийшла епоха сфери послуг та інновацій, в основі яких лежить людський капітал, креативність та творчий потенціал.

Практика розвинених постіндустріальних країн свідчить про те, що креативність є атрибутом розвитку нової економіки та стає основою їхнього економічного зростання.

Вперше поняття «творчі індустрії» чи «креативні індустрії» були визнані та використані у Великобританії. Креативні індустрії – це ті галузі економіки, які ґрунтуються на індивідуальній творчості, майстерності і таланті, що мають потенціал для створення доданої вартості і нових робочих місць шляхом генерування, виробництва та експлуатації продуктів інтелектуальної власності [1].

Міністерством культури, медіа та спорту Великобританії у 1998 р. було здійснено поділ галузей, які можна віднести до сектору креативних індустрій. Проте, більш використовуваною та визнаною є модель UNSTAD, що згрупувала усі креативні індустрії на чотири групи:

1) Культурна спадщина: традиційна культура (ремесла, фестивалі тощо); культурні пам'ятки (музеї, бібліотеки, місця розкопок тощо).